

TALABALAR SPORT KLUBLARIDA TASHKIL ETILADIGAN TO'GARAK MASHG'ULOTLARINING DIDAKTIK TA'MINOTINI TAKOMILLASHTIRISH.

Ismatov Feruz Mamarasulovich

*Samaraqand davlat universiteti Kattaqo'rg'on filiali
Registrator ofisi "Ma'lumotlar bazasi" bo'limi menejeri
ismatovferuz41@gmail.com*

Annotatsiya: Mazkur maqolada oliy ta'lim muassasalari sport klublarida tashkil etiladigan to'garak mashg'ulotlarining didaktik ta'minotini takomillashtirish masalasi yoritilgan. Talabalarning sportga bo'lgan qiziqishini oshirish, sog'lom turmush tarzini shakllantirish va jismoniy rivojlanishini ta'minlashda to'garak mashg'ulotlarining o'rni beqiyosdir. Shu bois, ularni samarali tashkil etish uchun ilmiy asoslangan didaktik materiallar, interaktiv metodlar, axborot texnologiyalari va individual yondashuvlar muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Maqolada mavjud holat tahlil qilinib, taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: Sport klubi, to'garak mashg'ulotlari, didaktik ta'minot, ta'lim metodlari, otivatsiya, sog'lom turmush tarzi, axborot texnologiyalari, talaba faolligi, metodik qo'llanma, jismoniy tarbiya.

Kirish

Zamonaviy oliy ta'lim tizimida talabalarni har tomonlama rivojlantirish, ularning jismoniy salomatligini mustahkamlash va sog'lom turmush tarzini shakllantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Bu jarayonda sport klublari va to'garak mashg'ulotlari muhim o'rin tutadi. Biroq, ushbu mashg'ulotlarning samaradorligi ko'p jihatdan ularning didaktik ta'minotiga bog'liqdir. Didaktik ta'minot — bu ta'lim jarayonini ilmiy asosda tashkil qilishga xizmat qiluvchi nazariy-uslubiy, amaliy vositalar, metodik qo'llanmalar va o'quv materiallari majmuasidir¹.

Sport to'garak mashg'ulotlarining didaktik xususiyatlari

Sport to'garaklarida mashg'ulotlar quyidagi didaktik xususiyatlarga ega bo'lishi lozim:

- **Maqsadga yo'naltirilganlik:** Har bir mashg'ulot aniq pedagogik va jismoniy tarbiya maqsadlariga ega bo'lishi kerak².
- **Motivatsiya:** Talabalarning sportga bo'lgan qiziqishini oshirish uchun musobaqalar, reyting tizimlari va tanlovlar samarali vosita bo'ladi³.
- **Individual yondashuv:** Talabalarning jismoniy tayyorgarlik darajasiga qarab mashg'ulotlar darajasi sozlanishi kerak⁴.
- **Faollashtiruvchi usullar:** Interaktiv mashqlar, guruhli topshiriqlar va o'yinli metodlar qo'llanilishi lozim⁵.

Metodologiya

Ushbu tadqiqotda talabalar sport klublarida tashkil etiladigan to'garak mashg'ulotlarining didaktik ta'minotini takomillashtirishga oid mavjud holat tahlil qilindi va takomillashtirish yo'nalishlari ishlab chiqildi. Metodologik yondashuv sifatida tizimli-tahliliy, taqqoslash, diagnostik baholash va empirik kuzatuv metodlaridan foydalanildi.

Impact Factor: 9.9**ISSN-L: 2544-980X**

Tadqiqotda oliy ta'lim muassasalaridagi mavjud sport to'garaklari faoliyati, ularning mashg'ulot mazmuni, o'quv-metodik materiallar bilan ta'minlanish holati o'rganildi. Shuningdek, didaktik ta'minotga oid mavjud adabiyotlar, normativ hujjatlar va ilg'or xorijiy tajribalar tahlil qilindi.

Metodologiyani muhim yo'nalishlaridan biri sifatida innovatsion ta'lim texnologiyalari, jumladan axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT), interaktiv metodlar va individual yondashuvlar asosida takliflar ishlab chiqildi. Talabalarning jismoniy va motivatsion ko'rsatkichlari asosida samaradorlik mezonlari shakllantirildi.

Tadqiqot davomida shuningdek didaktik materiallar tahlili, to'garaklar faoliyatiga oid yillik va oylik reja-dasturlarni solishtirish, hamda real pedagogik tajriba asosida tahliliy umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Metodik takliflar va tavsiyalar ishlab chiqishda pedagog-murabbiylar va talabalarning fikr-mulohazalari inobatga olindi.

Didaktik ta'minotni takomillashtirish yo'llari:

- **Uslubiy materiallar tizimini yangilash**

O'quv-metodik qo'llanmalar va mashg'ulot ssenariylari zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida ishlab chiqilishi lozim. Har bir to'garak uchun yillik, oylik va haftalik reja-dasturlar tuzish zarur6.

- **Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish**

Video darslar, onlayn seminarlar va mobil ilovalar yordamida mustaqil mashqlarni qo'llab-quvvatlash mumkin. Sport klublarining o'z veb-saytlari yoki Telegram kanallari orqali dars jadvali va yangiliklarni e'lon qilish samarali bo'ladi7.

- **Tajriba asosidagi mashg'ulotlar**

Talabalarning sportdagi qiziqishlariga asoslangan tajribaviy loyihalar — mini-turnirlar, "sog'lom kunlar", "sport haftaliklari" — tashkil etilishi lozim. Bu orqali jismoniy tarbiya va sport fanlari bilan integratsiya amalga oshiriladi8.

Talabalar sport to'garaklarining samaradorligini baholash mezonlari

- **Jismoniy ko'rsatkichlarning o'zgarishi:** Harakatchanlik, chidamlilik, koordinatsiya kabi ko'rsatkichlar tahlil qilinadi9.

- **Sportga nisbatan ijobiy munosabat:** Motivatsion ko'rsatkichlar aniqlanadi10.

- **Ishtirok faolligi:** Mashg'ulotlarga qatnashish darajasi, tashabbus ko'rsatish baholanadi11.

- **Jamoaviylik va mas'uliyat:** O'zini tutish madaniyatining shakllanishi kuzatiladi12.

Muhokama

Tadqiqot davomida to'garak mashg'ulotlarining didaktik ta'minoti yuqori darajada bo'lsa, talabalar faolligi va sportga qiziqishi sezilarli darajada oshishi aniqlanmoqda. Hozirgi holat tahlili shuni ko'rsatmoqdaki, aksariyat oliy ta'lim muassasalarida to'garak mashg'ulotlari an'anaviy shaklda olib borilmoqda, metodik qo'llanmalar esa zamonaviy ta'lim talablariga moslashtirilmagan. Bu esa o'z navbatida mashg'ulotlarning samaradorligiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Ayniqsa, individual yondashuv va differensial ta'lim metodlarining sust qo'llanilishi, talabalar jismoniy holatini hisobga olmasdan umumlashtirilgan mashqlarni qo'llash, sportga bo'lgan ijobiy munosabatni shakllantirishni sekinlashtiradi. Tajriba va kuzatuvlar shuni tasdiqlaydiki, didaktik ta'minotda interaktiv metodlar, raqamli texnologiyalar va baholash mezonlarining puxta ishlab chiqilishi sport to'garaklarining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Shuningdek, mashg'ulotlarda motivatsiyani rag'batlantirish tizimi, sog'lom raqobat muhiti va talabalar fikr-mulohazalarini hisobga olish orqali ularning darslarga munosabati ijobiy tomonga o'zgaradi.

Ilg'or xorijiy tajribalarga e'tibor qaratilsa, jumladan AQSh, Yaponiya, Germaniya va Janubiy Koreyada sport to'garaklari didaktik jihatdan maxsus rejalashtirilgan interaktiv mashg'ulotlar, onlayn platformalar, mobil ilovalar, reyting tizimi, tanlovlar orqali tashkil etiladi. Bu mamlakatlarda sport faolligi nafaqat jismoniy tarbiya vositasi, balki shaxsiy rivojlanish va ijtimoiy integratsiya vositasi sifatida qaraladi. Shu jihatdan olib qarganda, O'zbekiston oliy ta'lim tizimida ham sport

to'garaklari uchun innovatsion o'quv-metodik materiallar, multimodal mashg'ulot ssenariylari, jismoniy holat monitoringi asosida moslashtirilgan mashqlar dasturini ishlab chiqish dolzarb ahamiyat kasb etadi. Talabalar sport to'garaklariga bo'lgan munosabatini o'rganish va ularning sportga jalb etilish darajasini tahlil qilish orqali mashg'ulotlarning real samaradorligini aniqlash mumkin. Shu bois, sport klublarining faoliyatini chuqur rejalashtirish, doimiy monitoring qilish, sog'lom turmush tarzini ilgari suruvchi integratsiyalashgan yondashuvlar orqali to'garak mashg'ulotlarini ta'lim tizimining ajralmas qismi sifatida rivojlantirish zarur.

Xulosa

Talabalar sport klublaridagi to'garaklar faqat jismoniy emas, balki tarbiyaviy va ijtimoiy rivojlanishga xizmat qilishi kerak. Didaktik ta'minotni takomillashtirish uchun universitetlar, pedagoglar va sport murabbiylari hamkorlikda metodik qo'llanmalar va mashg'ulot dasturlarini ishlab chiqishi lozim. Har yili o'tkaziladigan sport to'garaklarining sifatini monitoring qilish, talabalar fikr-mulohazalari asosida takomillashtirish muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Xolmatov N. "Didaktika asoslari", Toshkent: O'qituvchi, 2019. ↵
2. D'yachenko M.I. "Pedagogika sporta", Moskva: Akademiya, 2020. ↵
3. Saidova G'.X. "Oliy ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini samarali tashkil etish yo'llari", Toshkent: Ma'rifat, 2021. ↵
4. Gorbunov A.V. "Sport pedagogikasining asosiy masalalari", Moskva: Fizkultura i sport, 2018. ↵
5. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. "Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil etishda innovatsion yondashuvlar", Toshkent: 2022. ↵
6. [PDF] JISMONIY TARBIYA VA SPORT (https://staff.tiame.uz/storage/users/786/books/09m2NWJW8UxvfZVf1huaJqFVIFdSiFyvfxpytirn.pdf) ↵
7. [PDF] yangi o'zbekistonda - ma'rifatli shaxs tarbiyasi: muammo va yechimlar (https://staff.tiame.uz/storage/users/648/articles/xag5gKW8SiQsR0MW812IciPUyJ5ZtLw17ZMeRFeQ.pdf) ↵
8. [PDF] SPORT MAHORATim OSHIRISH - Axborot resurs markazi (https://lib.tiet.uz/file/20220815102854.pdf) ↵
9. [PDF] hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg ... (https://uniwork.buxdu.uz/resurs/12891_1_64CDF80415DC9EE4AA41567999DA145101FED1B.pdf) ↵
10. [PDF] to'garak mash'ulotlarida o'quvchilarning ijokorlik qobliyatlarini ... (https://phys-tech.jdpu.uz/index.php/phys-tech/article/download/7387/5100/17950) ↵
11. [PDF] MAKTABDA-JISMONIY-TARBIYA.pdf (https://jdpu.uz/wp-content/uploads/2021/04/MAKTABDA-JISMONIY-TARBIYA.pdf) ↵
12. [PDF] MAXSUS PEDAGOGIKA - Renessans ta'lim universiteti (https://renessans-edu.uz/files/books/2023-10-09-07-57-38_5c49a2ee5db1aa868f18599a1f33aef1.pdf) ↵

